

onder andere Draadzegge (*Carex lasiocarpa*) ten zuiden van de Sluisvijver en Juffrouwenvijver. Een mannetje Gevlekte glanslibel (*Somatochlora flavomaculata*) patrouilleerde op en neer. Van de Beekoeverlibel (*Orthetrum coerulescens*) waren er minstens 2 mannetjes aanwezig. Voorts noteerden we *Libellula quadrimaculata*, *Ischnura elegans*, *Coenagrion puella* en een wijfje Koraaljuffer (*Ceriagrion tenellum*), een typische soort van dit milieu. Een bijzondere waarneming was een late Speerwaterjuffer (*Coenagrion hastulatum*) die boven de natte heide vloog. Ondertussen ritsten meerdere Levendbarende hagedissen (*Lacerta vivipara*) weg. Enkele kleine plekjes open water zou hier ideaal zijn voor de Hoogveenglanslibel (*Somatochlora arctica*), die we vandaag niet waarnamen maar er wel voorkomt. Het mooie weer leverde nog enkele vermeldenswaardige vogelwaarnemingen op, namelijk een wijfje Wespindief (*Pernis apivorus*) en 2 zuidwaarts overvliegende Ooievaars (*Ciconia ciconia*). Op de terugweg naar de auto werd er op de beek (Zijpbeek) nog een patrouillerende mannetje Gewone bronlibel (*Cordulegaster boltonii*) waargenomen.

Geert De Knijf & Jorg Lambrechts

Verslag van de excursie naar de Vallei van de Drie Beken te Diest op zondag 9 juni 2002

Résumé

Compte-rendu de l'excursion vers la Vallée du "Drie Beken" à Diest du 9 juin 2002. Au total 17 espèces de libellules ont été observées lors de cette excursion. Parmi celles-ci, figurent 4 espèces sur la Liste Rouge de la région flamande: *Ischnura pumilio* (En danger), *Lestes dryas* (En danger), *Cordulia aenea* (Vulnérable) et *Erythromma najas* (Vulnérable). La présence de plusieurs dizaines d'individus de *Lestes barbarus* ténéraux sur une petite mare tourbeuse est également à noter. Le site le plus riche était une petite mare temporaire (eau de pluie stagnante) située dans une prairie. Cette mare était bordée d'une végétation dominée par le Jonc épars (*Juncus effusus*) et d'autres plantes intéressantes dont *Carex rostrata*, *Veronica scutellata*, *Peplis portula*,... Nous avons pu noter 13 espèces de libellules à cet endroit, parmi lesquelles *Ischnura pumilio*, *Lestes dryas* et *Lestes barbarus*, qui sont des espèces pionnières typiques de ces situations. Ensuite nous avons visité quelques étangs d'agréments qui ont été réaménagés par AMINAL section Nature, qui est en train de créer ici une réserve naturelle. Ces étangs réaménagés ont permis de faire quelques observations intéressantes notamment de *Cordulia aenea* et d'*Erythromma najas*.

Vallei van de Drie Beken te Diest. (foto Eddy Macquoy)

Niet minder dan 17 geïnteresseerden verschenen aan de kerk van Molenstede (Diest, Vlaams-Brabant). Ondanks de sombere voorspellingen werd het een overwegend zonnige en vrij warme dag.

Aan de eerste stopplaats gaf Jo Van Gils namens afdeling Natuur wat meer achtergrondinformatie over het gebied. Het Vlaams natuurreervaat 'Vallei van de Drie Beken' ligt op grondgebied van de gemeenten Diest, Beringen en Tessenderlo. De afdeling Natuur van AMINAL heeft hier een perimeter van circa 1700 ha afgebakend. Het gebied ontleent zijn naam aan de 3 beken die door het gebied stromen (Grote beek, Middelbeek en Kleine beek). De Grote beek heeft hier nog een sterk meanderende loop, is nooit rechtgetrokken en overstroomt frequent. Helaas is het water sterk vervuild door lozingen van Tessenderlo Chemie (al vele decennia lang), wat zeer negatief is voor libellen van stromend water en aquatisch leven in het algemeen.

Het gebied is grotendeels zeer nat en heeft een venige bodem. Dottergraslanden, moerasspirearuigten, verzopen populierenbossen, mesotrofe elzenbroeken (met veel Elzenzegge) en rietlanden zijn enkele

van de meest interessante ecotopen in de natte sfeer. Daarnaast zijn er vele gradiënten naar droger terrein: struikheidevegetaties, beboste landuinen, ijzerzandsteenheuvels. Van nature zijn er geen grote open wateroppervlakten. Wel zijn er vele tientallen weekendvijvertjes gegraven. Deze worden systematisch opgekocht door AMINAL afdeling Natuur en worden geherstructureerd, onder andere om ze aantrekkelijker te maken voor libellen. Momenteel loopt er een studie (uitgevoerd door Jorg Lambrechts en Jan Gabriëls, AEOLUS) met als doel een uitgebreide gegevensset over de fauna van het gebied op te bouwen en op basis daarvan een gefundeerd beheersadvies te geven.

De excursie begint met een bezoek aan het Prinsenbos in Molenstede (deelgebied Asdonk van het reservaatcomplex) waar in 2001 een grote populatie Tengere grasjuffer (*Ischnura pumilio*) ontdekt is en waar bij diverse bezoeken nog heel wat andere soorten zijn waargenomen. Midden in een grasland ontstond recentelijk tengevolge van stagnerend regenwater een plas die reeds het aspect van een ven heeft. De vegetatie wordt er gedomineerd door Pitrus (*Juncus effusus*), maar daartussen vinden we interessantere soorten als Snavelzegge (*Carex rostrata*), Schildereprijs (*Veronica scutellata*), Waterpostelein (*Peplis portula*). Op korte tijd determineerden we hier niet minder dan 13 soorten libellen. De meest bijzondere vangst was de Tangpantserjuffer (*Lestes dryas*), die ondanks de frequente bezoeken nog niet van het gebied bekend was! Er werd zowel een mannetje als 3 wijfjes gevangen. Ook de Gewone pantserjuffer (*Lestes sponsa*) was present (3 wijfjes), maar vooral opvallend waren de tientallen pas uitgeslopen Zwervende pantserjuffers (*Lestes barbarus*). De Tengere grasjuffer (*Ischnura pumilio*) is nog steeds present, ondanks het feit dat de vegetatie al veel meer dichtgegroeid is dan vorig jaar. Meerdere pas uitgeslopen wijfjes evenals enkele mannetjes en 5 tenerals werden gevangen. We konden ze goed vergelijken met de Lantaarntjes (*Ischnura elegans*), waarvan er minstens 5 ex. aanwezig waren. Overige Zygoptera waren de Vuurjuffer (*Pyrrhosoma nymphula*) o.a. tandem met ei-afzettend wijfje, en een 30-tal Azuurwaterjuffer (*Coenagrion puella*). Onder de grotere libellen noteerden we nog een mannetje en een ei-afzettend wijfje Platbuik (*Libellula depressa*), Viervlek (*Libellula quadrimaculata*) meer dan 5 dieren, waarvan 2 ei-afzettende wijfjes, 2 Grote keizerlibel (*Anax imperator*) en 2 mannetjes Gewone oeverlibel (*Orthetrum cancellatum*). Een mannetje Smaragdlibel (*Cordulia aenea*) liet zich mooi

bekijken. Van de Bloedrode heidelibel (*Sympetrum sanguineum*) vlogen er een tiental tenerals rond. Het ondiep (warmt snel op) en tijdelijk karakter (valt kortstondig droog) maakt dat deze plas een aantal bijzondere libellen herbergt.

Op het moment dat we het hier voor bekeken hielden, kwam net de eigenaar of pachter van het perceel aan. Die begon terstond voor onze ogen een gracht te freezezen om de plas te doen leeglopen! Na protest van onze kant hield hij het die dag wel voor bekeken. Later in de zomer werd het perceel volledig omgeploegd en schiet er nu van dit waardevolle plasje niets meer over. Om te zorgen dat het perceel later niet meer onder water zou kunnen komen werd het grondig gedraineerd door de betrokkenen.

We namen nog een kijkje in een nabijgelegen zandgroeve die wel in beheer is bij de afdeling Natuur. Ook daar troffen we een ondiepe plas stagnerend water aan, met veel Egelboterbloem (*Ranunculus flammula*). Zes soorten waren in lage aantallen aanwezig: 3 Bruinrode heidelibellen (*Sympetrum striolatum*), een Viervlek (*Libellula quadrimaculata*), Platbuik (*Libellula depressa*), Azuurwaterjuffer (*Coenagrion puella*), wederom een Zwervende pantserjuffer (*Lestes barbarus*) en een Breedscheenjuffer (*Platynemis pennipes*). Een vroeg Groot dikkopje en een Bruin zandoogje vertegenwoordigden de vlinderfauna.

Voor de picknick kwam een pas open gekapt stukje sterk vergraste heide vlakbij de wagens goed van pas. Na de middagpauze bezochten we een ander deelgebied van de Drie Beken, namelijk Schutshagen. Ten noorden van de Hooilandse berg ligt een grote cluster weekendverblijven, waarvan afdeling Natuur er enkele in eigendom heeft. Die zijn geherstructureerd: de fijnsparren zijn verwijderd en de dijk rond de vijver is deels in de vijver geduwd met een kraan zodat de oevers geleidelijker zijn. Aan een eerste vijver die deze winter geherstructureerd was en waar enkele weken geleden weinig leven was, zat nu toch een mannetje Grote roodoogjuffer (*Erythromma najas*) samen met enkele Vuurjuffers (*Pyrrhosoma nymphula*) en *Ischnura elegans*. Vuurjuffer en Azuurwaterjuffer (*Coenagrion puella*) vlogen boven een sloot met kwelwater aan de rand van dit perceel en planten zich vermoedelijk vooral daarin voort. De Platbuik, een echte pioniersoort, was met minstens 20 exemplaren aanwezig, vooral boven het aanpalend grasland.

Op een nabijgelegen vijvertje (niet in eigendom van afd. natuur, wel interessant omdat het zonbeschenen is) vloog al meteen een koppeltje Wintertalingen (*Anas crecca*) op. Boven het water vlogen Watersnuffels (*Enallagma cyathigerum*), vele Breedscheenjuffers (*Platynemis pennipes*) waaronder een 5 tal ei-afzettende tandems en een Smaragdlibbel (*Cordulia aenea*). Ook een Plasrombout (*Gomphus pulchellus*) kon bewonderd worden. In 2001 werden hier naast *Cordulia aenea* ook Metaalglanslibel (*Somatochlora metallica*) en Grote roodoogjuffer (*Erythromma najas*) vastgesteld. Een volgende recent geherstructureerde vijver leverde *Erythromma najas*, *Coenagrion puella*, *Enallagma cyathigerum*, *Ischnura elegans*, *Anax imperator*, *Orthetrum cancellatum*, *Libellula depressa* en *L. quadrimaculata* op. Tenslotte namen we nog een kijkje aan 2 vijvers die reeds enige jaren geherstructureerd zijn. Ondanks het feit dat het weer nog vrij warm was, hoewel de zon reeds achter de wolken verdwenen was, waren er niet veel libellen actief meer. We noteerden enkel *Platynemis pennipes*, *Ischnura elegans*, *Coenagrion puella*, *Orthetrum cancellatum* en een juveniele Struiksprinkhaan (*Leptophyes punctatissima*).

Alles bij elkaar een mooi aantal van 17 soorten libellen werden die dag gevangen, waaronder *Lestes dryas* nieuw voor het gebied is.

Jorg Lambrechts en Geert De Knijf

Compte-rendu de l'excursion sur l'Ourthe moyenne, de Marcourt à Hotton, du 26 juin 2002.

Resumé

Verslag van de excursie op de Ourthe moyenne van 26 juni 2002. Voor deze tweede kayakexcursie op de Ourthe werden een tiental kilometer stroomopwaarts van Hotton afgevaaren. Ondanks de minder gunstige weersomstandigheden werd op 6 plaatsen *Oxygastra curtisii* gevonden. Naast een aantal andere soorten waren er ook *Onychogomphus forcipatus*, *Gomphus pulchellus* en *G. vulgatissimus*.

Nombre de participants : 13 (dont 2 enfants)

Cette excursion en canoë-kayak était la seconde du genre organisée par le Groupe de Travail, la première ayant eu lieu en 1999, entre Hotton et Deülín (Goffart, 1999). Cette fois, nous avons opté pour un parcours